

Chỉ thị của Bộ Chính trị về thực hiện dân chủ ở cơ sở trong giai đoạn mới

20:04 28/07/2026

Thay mặt Bộ Chính trị, đồng chí Trần Cẩm Tú, Ủy viên Bộ Chính trị, Thường trực Ban Bí thư ký ban hành Chỉ thị của Bộ Chính trị về tăng cường sự lãnh đạo của Đảng đối với việc thực hiện dân chủ ở cơ sở trong giai đoạn mới (Chỉ thị số 09-CT/TW, ngày 20/7/2026).

Đồng chí Trần Cẩm Tú, Ủy viên Bộ Chính trị, Thường trực Ban Bí thư.
(Ảnh: DUY LINH)

Chỉ thị số 09-CT/TW nêu rõ: Trong quá trình lãnh đạo cách mạng, nhất là từ khi thực hiện đường lối đổi mới, Đảng, Nhà nước ta luôn quán triệt sâu sắc quan điểm "Dân là gốc"; nhân dân là chủ thể, là trung tâm của công cuộc đổi mới, xây dựng và bảo vệ Tổ quốc, chú trọng hoàn thiện cơ chế, chính sách, pháp luật, phát huy quyền làm chủ của nhân dân, thực hiện hiệu quả dân chủ ở cơ sở. Qua đó, nhận thức và thực hành dân chủ của nhân dân được nâng cao; dân chủ được mở rộng trên nhiều lĩnh vực; dân chủ trực tiếp có nhiều đổi mới về nội dung, phương thức, huy động được sự tham gia của nhân dân vào quá trình xây dựng, thực thi chính sách, pháp luật; dân chủ đại diện tiếp tục được phát huy.

Thực hiện tốt dân chủ ở cơ sở đã góp phần phát huy dân chủ xã hội chủ nghĩa; đổi mới phương thức lãnh đạo của cấp ủy, quản lý, điều hành của chính quyền các cấp; củng cố khối đại đoàn kết toàn dân tộc; huy động các nguồn lực, tạo động lực để phát triển kinh tế, văn hóa, xã hội, giữ vững ổn định chính trị, trật tự, an toàn xã hội; bảo đảm quốc phòng, an ninh, hội nhập quốc tế sâu rộng; tăng cường niềm tin, sự gắn bó mật thiết của nhân dân đối với Đảng, Nhà nước.

Tuy nhiên, bên cạnh những kết quả đạt được, một số cấp ủy, tổ chức đảng, cán bộ, đảng viên và nhân dân chưa nhận thức đầy đủ, sâu sắc về vai trò, ý nghĩa, tầm quan trọng của việc thực hiện dân chủ ở cơ sở. Công tác nghiên cứu, cụ thể hóa, xây dựng và tổ chức thực hiện dân chủ ở cơ sở còn chậm, chưa đồng bộ. Việc thực hiện dân chủ ở một số nơi vẫn còn hình thức, xuôi chiều, kém hiệu quả; niềm tin, động lực và trách nhiệm của một bộ phận Nhân dân trong việc tham gia ý kiến vào quá trình hoạch định đường lối, chính sách, quyết định những vấn đề lớn và quan trọng của đất nước có nội dung chưa cao. Mối quan hệ giữa thực hành dân chủ và bảo đảm kỷ luật, kỷ cương chưa đồng bộ; hoạt động lợi dụng dân chủ còn phức tạp, nhất là trên không gian mạng, gây mất đoàn kết, chia rẽ nội bộ, ảnh hưởng tiêu cực đến an ninh, trật tự, an toàn xã hội.

Đất nước bước vào giai đoạn phát triển mới đặt ra yêu cầu tiếp tục đổi mới, nâng cao chất lượng, hiệu quả thực hành dân chủ. Thực hiện dân chủ ở cơ sở phải góp phần xây dựng nền dân chủ xã hội chủ nghĩa, phát huy quyền làm chủ của nhân dân, gắn với xây dựng Đảng và hệ thống chính trị trong sạch, vững mạnh, xây dựng Nhà nước pháp quyền xã hội chủ nghĩa, nền quản trị quốc gia hiện đại. Dân chủ ở cơ sở phải trở thành một trong những động lực mạnh mẽ khơi thông nguồn lực xã hội, phát huy sức mạnh tổng hợp của hệ thống chính trị và nhân dân, thực hiện thắng lợi các mục tiêu phát triển đất nước. Bộ Chính trị yêu cầu các cấp ủy, tổ chức đảng tập trung quán triệt, thực hiện đồng bộ, hiệu quả các nội dung sau:

1. Thống nhất trong toàn Đảng và hệ thống chính trị quan điểm chỉ đạo về thực hiện dân chủ ở cơ sở trong giai đoạn mới

Quán triệt sâu sắc, thực hành triệt để quan điểm "Dân là gốc"; dân chủ vừa là mục tiêu, vừa là động lực của phát triển đất nước. Bảo đảm sự lãnh đạo toàn diện của Đảng, quản lý của Nhà nước, vai trò nòng cốt của Mặt trận Tổ quốc Việt Nam, các tổ chức chính trị-xã hội và các hội quần chúng do Đảng, Nhà nước giao nhiệm vụ trong thực hiện dân chủ ở cơ sở.

Thực hiện dân chủ ở cơ sở gắn với xây dựng Đảng, hệ thống chính trị, xây dựng Nhà nước pháp quyền xã hội chủ nghĩa, chính quyền địa phương 2 cấp; phát huy sức mạnh đại đoàn kết toàn dân tộc và vai trò làm chủ của nhân dân. Mọi

chủ trương, chính sách phải xuất phát từ lợi ích, nguyện vọng chính đáng của nhân dân và vì mục tiêu nâng cao đời sống và hạnh phúc của Nhân dân.

Mở rộng dân chủ ở cơ sở phải trên nguyên tắc kết hợp dân chủ-kỷ cương-pháp quyền; gắn quyền lợi và trách nhiệm, thúc đẩy đối thoại xã hội, tôn trọng sự khác biệt trong khuôn khổ pháp luật song hành với thực thi kỷ cương, kỷ luật, thượng tôn pháp luật; kiên quyết đấu tranh với các biểu hiện, hành vi lợi dụng dân chủ để gây mất đoàn kết, chia rẽ nội bộ, chống phá Đảng, Nhà nước.

2. Tăng cường công tác lãnh đạo, chỉ đạo; tiếp tục hoàn thiện chính sách, pháp luật về thực hiện dân chủ ở cơ sở

Các cấp ủy, tổ chức đảng, chính quyền, Mặt trận Tổ quốc, các tổ chức chính trị-xã hội và người đứng đầu cơ quan, đơn vị xác định việc thực hiện dân chủ ở cơ sở là nhiệm vụ chính trị thường xuyên, quan trọng trong công tác xây dựng Đảng và hệ thống chính trị. Cấp ủy các cấp ban hành, cập nhật, bổ sung nội dung cụ thể trong các nghị quyết, chương trình, kế hoạch về thực hiện dân chủ ở cơ sở trong giai đoạn mới phù hợp với hệ thống chính trị và vận hành chính quyền địa phương 2 cấp gần dân, sát dân, phục vụ dân; bảo đảm phân cấp, phân quyền, thúc đẩy phát triển kinh tế-xã hội; phòng, chống tham nhũng, lãng phí, tiêu cực; giữ vững quốc phòng, an ninh, mở rộng đối ngoại.

Nghiên cứu đưa kết quả thực hiện dân chủ ở cơ sở thành tiêu chí đánh giá, xếp loại tổ chức đảng, cơ quan, đơn vị, địa phương, doanh nghiệp và cán bộ, đảng viên hàng năm. Cấp ủy, tổ chức đảng và người đứng đầu chịu trách nhiệm nếu để xảy ra vi phạm dân chủ hoặc lợi dụng dân chủ gây mất đoàn kết, chia rẽ nội bộ, ảnh hưởng đến an ninh chính trị, trật tự, an toàn xã hội.

Xây dựng, rà soát, bổ sung, hoàn thiện cơ chế, chính sách, pháp luật về dân chủ xã hội chủ nghĩa, dân chủ ở cơ sở. Cụ thể hóa các cơ chế, chính sách nhằm thực hiện hiệu quả Luật Thực hiện dân chủ ở cơ sở, nhất là dân chủ ở xã, phường, đặc khu, bảo đảm công khai, minh bạch; thể chế hóa, cụ thể hóa thành quy trình, quy định đối với phương châm "dân biết, dân bàn, dân làm, dân kiểm tra, dân giám sát, dân thụ hưởng".

3. Đổi mới phương thức tuyên truyền, vận động, nâng cao chất lượng, hiệu quả thực hiện dân chủ ở cơ sở

Đẩy mạnh công tác tuyên truyền, vận động nhằm nâng cao nhận thức, trách nhiệm về dân chủ và thực hành dân chủ, quyền và trách nhiệm công dân; hình thành văn hóa thực hành dân chủ gắn với tuân thủ pháp luật. Tăng cường quản lý, định hướng và chủ động cung cấp thông tin chính thống đầy đủ, kịp thời về

những vấn đề Nhân dân quan tâm; xây dựng không gian mạng lành mạnh, an toàn.

Tăng cường lắng nghe ý kiến nhân dân, phản hồi hai chiều, tương tác, đối thoại trực tiếp, trực tuyến giữa cấp ủy, chính quyền với người dân, doanh nghiệp. Nêu cao trách nhiệm tiếp thu, trả lời, giải đáp, giải quyết, giải trình của các cơ quan đảng, nhà nước đối với những kiến nghị, đề xuất của nhân dân, bảo đảm công khai, minh bạch, đúng thời hạn, đúng thẩm quyền, trách nhiệm. Phát huy đầy đủ quyền làm chủ của nhân dân, nhất là quyền giám sát và phản biện xã hội, góp ý xây dựng Đảng, xây dựng chính quyền; tăng cường niềm tin của nhân dân đối với sự lãnh đạo của Đảng và sự quản lý, quản trị, điều hành của chính quyền tại cơ sở.

Nâng cao chất lượng, chủ động dự báo, nắm bắt, phân tích và giải quyết kịp thời, hiệu quả thông tin dư luận xã hội, tình hình nhân dân, nhất là kiến nghị của cử tri và nhân dân trên ứng dụng công nghệ số. Thực hiện tốt việc tiếp công dân, giải quyết khiếu nại, tố cáo, kiến nghị, phản ánh, nhất là những vấn đề bức xúc, nổi cộm, dư luận xã hội quan tâm, không để hình thành điểm nóng, không để khiếu nại, tố cáo vượt cấp, kéo dài. Kịp thời phát hiện và đấu tranh phản bác các luận điệu xuyên tạc, chống phá, lợi dụng vấn đề dân chủ, nhất là trên không gian mạng. Kiên quyết xử lý nghiêm các hành vi vi phạm dân chủ, đặc biệt là các hành vi đăng tải, phát tán thông tin sai sự thật, xuyên tạc, kích động, gây mất đoàn kết nội bộ, ảnh hưởng đến an ninh chính trị, trật tự, an toàn xã hội.

4. Đổi mới phương thức thực hiện dân chủ ở cơ sở thích ứng không gian số, dữ liệu mở, bảo đảm công khai, minh bạch

Đổi mới nội dung, phương thức lãnh đạo của các cấp ủy đảng, quản lý, điều hành, lề lối làm việc của chính quyền trong thực hiện dân chủ ở cơ sở, theo hướng gần dân và có trách nhiệm với dân. Nghiên cứu ban hành Bộ tiêu chí "3 công khai-3 giám sát": Công khai mục tiêu-nguồn lực-tiến độ; giám sát bởi Nhân dân-Mặt trận-Báo chí; trước mắt ưu tiên áp dụng đối với chương trình an sinh xã hội, bảo đảm có mốc thời hạn, chuẩn đầu ra, chỉ số tác động, định kỳ đánh giá công khai, lấy ý kiến người thụ hưởng.

Đổi mới mạnh mẽ nội dung, phương thức hoạt động của Mặt trận Tổ quốc và các tổ chức chính trị-xã hội theo hướng thiết thực, hiệu quả, hướng về cơ sở. Nâng cao hiệu quả giám sát, phản biện xã hội bảo đảm khách quan, thực chất; số hóa và mở rộng các hình thức giám sát của cộng đồng dân cư và nhân dân.

Đẩy mạnh cải cách hành chính, tăng cường công khai, minh bạch, trách nhiệm giải trình và số hóa các văn bản có nội dung liên quan đến Luật Thực hiện dân chủ ở cơ sở, bảo đảm đầy đủ, kịp thời, dễ tiếp cận, nhất là các lĩnh vực liên quan trực tiếp đến quyền và lợi ích chính đáng của nhân dân như quy hoạch, đất đai, xây dựng, thuế, thủ tục hành chính... gắn với yêu cầu phòng, chống tham nhũng, lãng phí, tiêu cực.

Nghiên cứu các hình thức thực hiện dân chủ trên các nền tảng số, dữ liệu mở, tương tác trực tuyến... Xây dựng không gian dân chủ số quốc gia với các nền tảng dữ liệu và quy trình số, tạo cơ chế, điều kiện thuận lợi để nhân dân tham gia góp ý, hiến kế, giám sát, phản biện và đánh giá hoạt động của cơ quan nhà nước một cách công khai, minh bạch; đồng thời có nguyên tắc, quy định bảo đảm an toàn, bảo mật thông tin, tránh bị lợi dụng hoặc gây tâm lý e ngại khi tham gia góp ý, phản biện.

5. Kiện toàn tổ chức bộ máy, nâng cao năng lực, hiệu quả của đội ngũ cán bộ, công chức trong thực hiện dân chủ ở cơ sở

Kết thúc hoạt động của ban chỉ đạo thực hiện quy chế dân chủ các cấp. Cấp ủy, đồng chí bí thư cấp ủy các cấp trực tiếp lãnh đạo việc thực hiện dân chủ ở cơ sở, phân công chỉ đạo, chịu trách nhiệm việc thực hiện dân chủ ở cơ sở tại địa phương, cơ quan, đơn vị; phát huy vai trò, hiệu quả của tổ chức đảng, các tổ chức chính trị-xã hội trong doanh nghiệp ngoài nhà nước trong việc thực hiện dân chủ ở cơ sở.

Hoàn thiện mô hình và cơ chế hoạt động của ban thanh tra nhân dân, ban giám sát đầu tư của cộng đồng; hình thành các mô hình "tự quản-tự chủ-tự giám sát" ở cộng đồng dân cư, gắn kết chặt chẽ giữa chính quyền và Nhân dân, thực hành phát huy dân chủ tại cơ sở; phát huy vai trò dẫn dắt, lan tỏa của người có uy tín, già làng, trưởng bản, chức sắc, chức việc; phòng ngừa từ sớm, từ xa, ngay từ cơ sở các bất đồng, mâu thuẫn, khiếu kiện phức tạp, nguy cơ hình thành điểm nóng; xây dựng nếp sống văn hóa, tinh thần thượng tôn pháp luật, giữ gìn an ninh chính trị, trật tự, an toàn xã hội.

Tăng cường tập huấn, bồi dưỡng cho đội ngũ cán bộ, công chức về kiến thức, kỹ năng thực hành dân chủ ở cơ sở; đưa tiêu chí niềm tin, sự hài lòng của người dân, doanh nghiệp là một tiêu chí quan trọng để đánh giá cán bộ, công chức trong thực thi chức trách, nhiệm vụ được giao. Bố trí ngân sách, các nguồn lực phù hợp để tổ chức tốt việc thực hiện dân chủ cơ sở. Kịp thời khen thưởng, nhân rộng những mô hình mới, cách làm hay, sáng tạo, gương điển hình trong thực hiện dân chủ ở cơ sở.

6. Tăng cường kiểm tra, giám sát việc thực hiện dân chủ ở cơ sở gắn với thực hiện trách nhiệm nêu gương của cán bộ, đảng viên, nhất là người đứng đầu

Hoàn thiện cơ chế kiểm tra, giám sát, đánh giá việc thực hiện pháp luật về dân chủ ở cơ sở; quy định rõ trách nhiệm, quyền hạn, thời hạn giải quyết, chế tài xử lý vi phạm trong thực hiện dân chủ hoặc lợi dụng quyền tự do dân chủ để chống phá Đảng, Nhà nước, gây mất ổn định an ninh chính trị, trật tự, an toàn xã hội, chia rẽ khối đại đoàn kết toàn dân tộc, xâm phạm quyền, lợi ích chính đáng, hợp pháp của tổ chức, cá nhân.

Đưa nội dung thực hiện dân chủ ở cơ sở vào chương trình kiểm tra, giám sát định kỳ hằng năm hoặc đột xuất; đồng thời tăng cường kiểm tra, giám sát việc thực hiện, bảo đảm nền nếp, thực chất, tránh hình thức; làm rõ trách nhiệm, tăng chế tài, xử lý kịp thời, dứt điểm những yếu kém, bất cập. Đổi mới mạnh mẽ công tác giám sát của Quốc hội và Hội đồng nhân dân các cấp về thực hiện dân chủ ở cơ sở theo hướng có trọng tâm, trọng điểm, thiết thực, hiệu quả.

Cấp ủy, tổ chức đảng, các tổ chức trong hệ thống chính trị và cán bộ, đảng viên, công chức, viên chức, đặc biệt là người đứng đầu phát huy vai trò, trách nhiệm nêu gương về thực hành dân chủ, tuân thủ pháp luật, trách nhiệm, đạo đức xã hội, nhất là kỷ luật phát ngôn, sử dụng mạng xã hội. Người đứng đầu cơ quan, đơn vị định kỳ đối thoại, tiếp xúc, lắng nghe, giải quyết kịp thời những vấn đề Nhân dân, cán bộ, công chức, viên chức, người lao động quan tâm.

7. Tổ chức thực hiện

- Các tỉnh ủy, thành ủy, đảng ủy trực thuộc Trung ương, các cơ quan, ban đảng, đơn vị sự nghiệp của Đảng ở Trung ương tổ chức quán triệt và xây dựng kế hoạch, chương trình thực hiện Chỉ thị phù hợp với chức năng, nhiệm vụ, tình hình thực tiễn của địa phương, cơ quan, đơn vị; định kỳ báo cáo kết quả tổ chức thực hiện.

- Đảng ủy Quốc hội lãnh đạo, chỉ đạo rà soát, xây dựng, hoàn thiện hệ thống pháp luật và cơ chế giám sát thực hiện dân chủ ở cơ sở, các chính sách, pháp luật có liên quan về phát huy dân chủ; nâng cao hiệu quả hoạt động của cơ quan dân cử, đại biểu dân cử, bảo đảm thực thi hiệu quả quyền làm chủ của Nhân dân thông qua cơ chế đại diện dân cử.

- Đảng ủy Chính phủ lãnh đạo, chỉ đạo nghiên cứu, tổng kết, tham mưu, đề xuất sửa đổi, bổ sung Luật Thực hiện dân chủ ở cơ sở; xây dựng bộ tiêu chí đánh giá việc thực hiện dân chủ ở cơ sở của cơ quan hành chính và chính quyền các cấp;

xây dựng, hoàn thiện các quy trình thực hiện dân chủ trên các nền tảng số.

- Đảng ủy Mặt trận Tổ quốc, các đoàn thể Trung ương lãnh đạo, chỉ đạo việc phát huy vai trò chủ thể, nòng cốt của Mặt trận Tổ quốc trong thực hiện quyền làm chủ của Nhân dân ở cơ sở; thực hiện hiệu quả công tác giám sát, phản biện xã hội, tiếp nhận, tổng hợp, phản ánh ý kiến của nhân dân, dư luận xã hội, việc tiếp thu, giải quyết, giải trình ý kiến góp ý, phản ánh của nhân dân.

- Ban Tuyên giáo và Dân vận Trung ương tăng cường chỉ đạo, hướng dẫn, kiểm tra, giám sát, định kỳ sơ kết, tổng kết việc thực hiện Chỉ thị, báo cáo Bộ Chính trị, Ban Bí thư.

Chỉ thị số 09-CT/TW thay thế Chỉ thị số 30-CT/TW, ngày 18/2/1998 của Bộ Chính trị về xây dựng và thực hiện quy chế dân chủ ở cơ sở và được phổ biến đến chi bộ.

Theo Báo Nhân Dân